

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА СЕСИЯ В ЧЕСТ НА АКАДЕМИК ЮРДАН ТРИФОНОВ

На 24 ноември 1994 г. в гр. Плевен се състоя научна сесия, посветена на 130-годишнината от рождението на видния наш историк, езиковед и литературовед, народен учител и почетен доктор на Софийския университет “Св. Климент Охридски” академик Юрдан Трифонов. Организатори на сесията бяха Националният център за музеи, галерии и изобразителни изкуства — София, Дирекция исторически музеи — Плевен, Съюзът на учените в България — клон Плевен, и Българското историческо дружество — Плевен. Неин научен ръководител бе проф. д-р Г е о р г и Д а н ч е в от Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”. На откриването присъства А л е к с а н д ъ р А л е к с а н д р о в — кмет на Община Плевен, който приветства участниците и присъстващите близки и роднини на Ю. Трифонов и пожела ползотворна работа на сесията.

Докладчици бяха преподаватели и научни работници от Софийския университет “Св. Климент Охридски”, Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”, от Висшия педагогически институт “Константин Преславски” — Шумен, от Института по история при БАН, от Научния архив на БАН и от историческите музеи в Плевен. Най-многобройна беше групата на участниците от Великотърновския университет.

Деловата работа на сесията беше открита от проф. д-р Г е о р г и Д а н ч е в. Във встъпителното си слово той запозна аудиторията с живота и научната дейност на акад. Ю. Трифонов. Бяха изнесени 16 доклада по широк кръг от езиковедски, литературоведски, исторически и културоведски проблеми, които са били обект на многостранните научни интереси на акад. Ю. Трифонов.

Докладът на Р у с и н Р у с и н о в “Приносът на акад. Ю. Трифонов в българското езикознание” по своята задълбоченост и всеобхватност бе основният езиковедски доклад на сесията. В него авторът разгледа най-важните езиковедски трудове на академика и отбеляза значението им за развитието на българското езикознание. Той обърна особено внимание на актуалността на някои от езиковедските прозрения на акад. Ю. Трифонов и в наши дни. В доклада си “Книжовното наследство на Владислав Граматик в проучванията на акад. Ю.

Трифонов” Г е о р г и Д а н ч е в се спря на научните приноси на Ю. Трифонов при анализа на текстовете на Владислав Граматик. Авторът особено наблегна на широката ерудираност и интереса на акад. Трифонов към историята, езикознанието, литературата, а така също и на умението му аргументирано, точно и компетентно да води научния спор. Д и м и т ъ р К е н а н о в разгледа въпроса за мястото на Търновград в научното дело на акад. Ю. Трифонов. Авторът представи проучванията му, свързани с Търновград, които обхващат голям период от историята на града — от епохата на Асеновци до Възраждането и времето на първите строители на новата българска държава. В доклада си “Сътрудничеството на акад. Ю. Трифонов в българския периодичен педагогически печат” Н а д к а А н г е л о в а представи някои от проблемите, които акад. Трифонов предлага на вниманието на българските учители — словесници и историци — чрез страниците на сп. “Училищен преглед” и “Сборник за народни умотворения и книжнина”. Авторката се спря по-подробно на възгледите на Ю. Трифонов за школната ни теория за стихотворство и на грижата му за утвърждаване на оригинално българско образование и независимостта му от чуждо влияние. Тясно свързан с научните интереси на акад. Ю. Трифонов в областта на езикознанието беше докладът на А н е л и я П е т к о в а “Латералните съгласни в говора на с. Петърница, Плевенско”. Авторката засегна редица специфични промени на твърдата и меката съгласна л в диалекта на селото и фонетичната ѝ замяна с други звукове. В и о л е т а Я н к о в а (Шумен) — представи проучванията на акад. Трифонов за св. Иван Рилски. В доклада си “Животът и делото на Васил Друмев в оценката на акад. Ю. Трифонов” С а в а С и в р и е в (Шумен) обърна внимание на мястото, което заема книгата за В. Друмев сред другите текстове на Ю. Трифонов. Докладчикът отбеляза, че този труд на академика прилича повече на съвременена структура на пространно житие, отколкото на биография.

Внушително бе представена на сесията и историческата тематика в изследванията на акад. Трифонов. Е л к а Д р о с н е в а (София) изнесе обстоен и увлекателен доклад за постиженията на акад. Трифонов като изследвач на българската Зографска история. Интерес предизвика и докладът на С т е ф а н Й о р д а н о в (В. Търново), чрез който авторът му запозна аудиторията с проблемите на титулатурата през епохата на Първото българско царство в изследванията на акад. Трифонов. Изчерпателна беше разработката на Н и к о л а й П р о д а н о в “Академик Ю. Трифонов като историограф”. Авторът ѝ представи трудовете на академика от областта на историографията и значението им за българската историческа наука. Д а р и н а И л и е в а говори за личния архив на акад. Ю. Трифонов, който се пази в Научния архив на БАН, а Л и з б е т Л ю б е н о в а от Института по история при БАН представи акад. Ю. Трифонов като историк на българската църква.

Докладите на участниците от Плевен бяха посветени на трудовете на акад.

Трифонов, свързани с историята и културния живот на родния му град. В колективния доклад на Михаил Грънчаров и Милко Аспарухов за Юрдан-Трифоновата "История на града Плевен", която според проф. Ив. Дуйчев е една от най-добрите истории на града, авторите посочиха приносите на академика за проучването и популяризирането на историята на родния му град. Те изказаха мнение, че от дистанцията на времето са възможни някои допълнения и бележки, но я определиха като значим труд, донесъл заслужено признание на автора си като един от най-изявените историци на града. В доклада си "Академик Ю. Трифонов и читалище "Съгласие" в Плевен" К р а с и м и р П е т р о в от Историческия музей в Плевен разказа за желанието на Ю. Трифонов да учреди фонд за подпомагане на изучаването на историята на Плевен и Плевенско и за трудностите и огорченията му, свързани с основаването на този фонд.

Заслужена почит към паметта на Трифон Банков — рано починал изследвач на творчеството на акад. Ю. Трифонов — беше отдадена чрез доклада на Цветан Симеонов. Докладчикът разказа и за работата на Тр. Банков и Б. Райчев върху подготовката на двутомно издание на най-ценното от 87-те труда на академика, които приживе авторът е публикувал в различни сборници и списания и които не успява да издаде в самостоятелно издание.

Потомката на Юрдан-Трифония род Екатерина Трифорова изнесе интересни данни за рода на академика и биографични сведения за него. Спомени за семейната среда на Ю. Трифонов и за срещите си с него разказаха и присъстващите на сесията негови родственици Иван Петров и Христо Антонов.

В обобщението си председателстващата следобедното заседание доц. Е. Дроснева подчерта, че на сесията нямаше дитирамби за акад. Ю. Трифонов, и я окачестви като хубав научен и човешки празник.

В заключителното си слово при закриването проф. д-р Г. Данчев оцени високо проведената сесия и я характеризира като своеобразен научен празник в чест на големия учен. Той даде висока оценка и на 16-те изнесени доклада. Подчертавайки актуалността на научното творчество на акад. Ю. Трифонов и в наше време и необходимостта от неговото популяризиране, проф. д-р Данчев изрази надежда, че подготвяният за печат двутомник с научни трудове на акад. Ю. Трифонов скоро ще види бял свят.

Проведената в Плевен научна сесия спомогна за разкриването на значимостта и актуалността на незаслужено позабравеното днес научно наследство на акад. Ю. Трифонов и му даде справедлива оценка.

Надка Ангелова